

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 74 van 27 februari 2004 over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van werknemers tegen tabaksrook.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Op de vergadering van 26 september 2003 heeft het Uitvoerend Bureau een gedachtewisseling gehouden over de problematiek van de strijd tegen de hinder te wijten aan omgevingstabaksrook van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming (artikel 148decies 2.2bis).

Het ACV heeft hiertoe een voorstel tot wijziging van artikel 148decies 2.2bis voorgelegd. (PBW-D81-BE304)

Het artikel 148decies 2.2bis werd in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming ingevoegd bij het koninklijk besluit van 31 maart 1993 tot aanvulling van artikel 148decies 2 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, wat het bestrijden van de hinder van omgevingstabaksrook betreft. (Belgisch Staatsblad van 26 maart 1993).¹

Het Uitvoerend Bureau besliste op 14 november 2003 om een commissie ad hoc te belasten met het onderzoek van de problematiek.

Bij brief van 4 december 2003 heeft Mevrouw de Staatssecretaris gevraagd dat de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk een evaluatie zou maken over de reglementering hinder door het roken op de arbeidsplaats, op basis van een viertal uitgangspunten, en een voorstel tot wijziging van de reglementering zou uitwerken. (D81/3).

De commissie ad hoc is bijeengekomen op 8 december 2003 (D81/4)

Bij brief van 21 januari 2004 aan de Voorzitter van de Hoge Raad heeft Mevrouw de Staatssecretaris het advies gevraagd van de Hoge Raad over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van werknemers tegen tabaksrook.

Het ontwerp van koninklijk besluit definieert een aantal begrippen zoals inzonderheid het begrip "werklokaal".

Als algemene bepaling voorziet het ontwerp van koninklijk besluit dat de werkgever in de werklokalen een behoorlijke lucht- of klimaatregeling moet in stand houden.

¹ De Hoge Raad heeft hierover advies nr. 427 van 24 juni 1992 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit tot aanvulling van artikel 148 decies 2.2. van hoofdstuk III, afdeling II, van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming met een artikel 148 decies 1.1bis: strijd tegen hinder door omgevingstabaksrook uitgebracht (SHE-P439-1684).

Verder zijn in het ontwerp van koninklijk besluit een aantal bijzondere bepalingen opgenomen betreffende het recht om te beschikken over een werklokaal en sociale voorzieningen vrij van tabaksrook (inzonderheid verbod te roken in de werklokalen en mogelijkheid voor de rokers om te roken in lokalen die niet bestemd zijn voor het werk; bepalingen ten behoeve van personen die in de onderneming moeten zijn: klanten ...; bepalingen met betrekking tot gesloten ruimten waar voedingswaren en/of dranken voor verbruik aangeboden worden en waar het toegelaten is te roken in toepassing van de reglementering).

Het ontwerp van koninklijk besluit voorziet in een aantal overgangsbepalingen.

Het ontwerp van koninklijk besluit heft een aantal bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming op:

- artikel 55, leden 1 en 2 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, goedgekeurd bij de besluiten van de Regent van 11 februari 1946 en 27 september 1947 en vervangen bij het koninklijk besluit van 21 april 1975;
- artikel 148decies 2.2bis van hetzelfde reglement, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 31 maart 1993.

Het ontwerp van koninklijk besluit zal opgenomen worden in de Codex over het welzijn op het werk:

"Titel III.- Arbeidsplaatsen";

"Hoofdstuk I.- Fundamentele eisen";

"Afdeling II.- Bescherming van de werknemers tegen tabaksrook".

De commissie ad hoc heeft het ontwerp van koninklijk besluit besproken op de vergaderingen van 27 januari 2004 (D81/6) en 13 februari 2004 (D81/11).

Het Uitvoerend Bureau besliste op de vergaderingen van 13 februari 2004 en 27 februari 2004 om het dossier voor advies voor te leggen aan de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk op de vergadering van 27 februari 2004. (PBW-D81-240).

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD OP DE VERGADERING VAN 27 FEBRUARI 2004

De vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties brengen volgend advies uit (schriftelijk bevestigd en aangevuld bij mail van 5 maart 2004):

Algemeen

Omwille van de algemene maatschappelijke evolutie op het vlak van het roken en gezien de steeds strengere eisen ten opzichte van blootstelling aan tabaksrook op de arbeidsplaats vanuit kwaliteits-, veiligheids- en gezondheidsoverwegingen, zijn de werkgevers voorstander om het huidig hoffelijkheidsprincipe ten aanzien van het roken op het werk te vervangen door een duidelijkere benadering, gericht op het niet-roken.

De werkgevers benadrukken evenwel dat elke dubbelzinnigheid moet vermeden worden en dat de wettelijke regeling niet mag leiden tot een situatie waarbij werkgevers gedwongen worden om extra investeringen (afzuiging, afscherming, extra lokalen, ...) te doen voor de nog resterende rokers.

Specifieke opmerkingen betreffende het ontwerp van koninklijk besluit

➤ artikel 2.

De definitie van werklokaal moet verduidelijkt worden zodat discussie over het begrip uitgesloten wordt.

Worden onder andere gangen, verbindingsruimten, gesloten parkeergarages, inkomhallen als werklokalen beschouwd?

Gaat het om alle plaatsen waar de werkgever zijn gezag kan uitoefenen?

De werkgeversorganisaties zijn van oordeel dat het ook beter is te spreken over locaties in de plaats van over lokalen.

Zijn sociale voorzieningen ook werklokalen?

Daar het de bedoeling is om voor sociale voorzieningen specifieke regels te laten gelden, moeten deze voorzieningen uit de definitie van werklokaal uitgesloten worden.

➤ artikel 3

Dat artikel staat hier buiten zijn context.

De werkgeversorganisaties vragen om deze bepalingen te schrappen in het ontwerp van koninklijk besluit daar zij eerder thuishoren in een afdeling “algemene bepalingen betreffende arbeidsplaatsen”.

Op het ogenblik dat deze bepalingen zullen worden omgezet naar de Codex willen de werkgeversorganisaties de bespreking daaromtrent voeren.

De werkgeversorganisaties merken in elk geval nu reeds op dat in de aanvang van dit artikel de Franse woorden “conditions atmosphériques ou climatiques convenables” vertaald worden als “behoorlijke lucht- en klimaatregeling”, wat tot de interpretatie kan leiden dat er een lucht- en klimaatregeling moet zijn (dus airconditioning??).

➤ artikel 5.

Het recht op een werklokaal vrij van tabaksrook wordt vertaald in een rookverbod in alle werklokalen.

De werkgeversorganisaties onderstrepen dat dit recht niet gecombineerd mag en kan worden met het recht voor de rokers om te beschikken over een rooklocatie.

Het tweede deel van artikel 5 lijkt op een uitnodiging om overal rooklokalen te voorzien.

Dat is in veel gevallen fysisch niet mogelijk (kleine ondernemingen) of niet wenselijk ingevolge de bedrijfscultuur.

De werkgeversorganisaties vragen daarom het tweede deel van artikel 5 te schrappen.

Dat belet niet dat de werkgever toch maatregelen neemt (bijvoorbeeld locaties waar gerookt mag worden) ten behoeve van rokers zonder dat het hier vermelde recht van de niet-rokers in het gedrang te brengen.

De mogelijkheid om plaatsen aan te wijzen waar gerookt mag worden creëert geen recht op dergelijke plaatsen.

Er is trouwens niet gedefinieerd wat lokalen die niet bestemd zijn voor het werk zijn: zijn dat lokalen andere dan werklokalen?

➤ artikel 6

De vraag is of deze bepaling afdwingbaar is door de werkgever.

De werkgeversorganisaties stellen voor deze bepaling als volgt te wijzigen:

“De werkgever neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat...”.

➤ artikel 7.

Deze bepaling kan een contradictie zijn met de artikelen 4 en 5.

De werkgeversorganisaties stellen voor deze bepaling als volgt te wijzigen:

“In afwijking van de bepalingen van de artikelen 4 en 5 geldt dat”.

➤ artikel 8.

De werkgeversorganisaties zijn van mening dat de wetgever niet dient te specificeren op welke manier het beleid om het gebruik van tabak in de werklokalen te beperken (in de overgangsfase) moet worden ingevuld.

Zij vragen daarom om artikel 8, §2, 1° en 2° te schrappen.

De indruk wordt hier immers gewekt dat werkgevers programma's om te stoppen met roken moeten ontwikkelen en bekostigen; dat mag geenszins een verplichting zijn voor de werkgevers.

De vertegenwoordigers van het ABVV brengen volgend advies uit:

Het ABVV is van mening dat de standpunten van zijn organisatie voldoende weergegeven zijn in het verslag van de commissie ad hoc, behoudens wat artikel 5 betreft.

Het ABVV wenst dan ook de volgende verduidelijking aan artikel 5 aan te brengen:

Daar waar de werkgeversorganisaties het recht claimen om een algemeen rookverbod in de ondernemingen in te voeren, onderstreept het ABVV dat het ontwerp van koninklijk besluit het recht op een rookvrije werkplek aan de werknemers garandeert.

Het ABVV onderschrijft dit principe ondubbelzinnig.

Om echter rekening te houden met diverse gevoeligheden ten aanzien van het roken op de werkplek wenst het ABVV in artikel 5 een verduidelijking aan te brengen.

Het ABVV stelt daartoe volgende tekstwijziging voor:

“De werkgever neemt de maatregelen om het recht, bedoeld in artikel 4, te waarborgen, na voorafgaand overleg in het Comité voor preventie en bescherming op het werk en, bij ontstentenis, met de vakbondsafvaardiging **of, bij ontstentenis van een vakbondsafvaardiging**, conform de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 augustus 2001 tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 mei 1999”.

De vertegenwoordigers van het ACV brengen volgend advies uit (meegedeeld bij mail op 17 maart 2004):

Het ACV is van oordeel dat het ontwerp van koninklijk besluit sterk overeenstemt met het initieel voorstel dat het ACV in september 2003 neerlegde bij de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Een aantal technische formuleringen zijn naar het oordeel van het ACV vatbaar voor verbetering, zoals bleek bij de besprekingen in de commissie ad hoc:

➤ Artikel 2:

De definitie van werklokaal dient te worden verduidelijkt, vooral met betrekking tot arbeidsplaatsen gelegen buiten de installaties of onroerende goederen van de werkgever.

➤ Artikel 5:

De huidige formulering van artikel 5 houdt in dat een werkgever enkel gehouden is om te overleggen met zijn comité voor preventie en bescherming op het werk als hij de mogelijkheid tot roken wil voorzien in bijzondere lokalen.

Voor het instellen van een algemeen rookverbod is geen overleg vereist.

Artikel 5 zou daarom beter geherformuleerd worden als volgt:

“Om het recht, bedoeld in artikel 4, te waarborgen past de werkgever, na voorafgaand advies van comité, de volgende maatregel toe: verbod te roken in alle werklokalen met, in voorkomend geval, de mogelijkheid voor de rokers om te roken in lokalen die niet bestemd zijn voor het werk, die afdoende verlucht worden”.

Op deze wijze wordt het voorafgaand overleg met het comité voor preventie en bescherming op het werk (en bij ontstentenis van een comité voor preventie en bescherming op het werk met de vakbondsafvaardiging, en bij ontstentenis van een de vakbondsafvaardiging via de rechtstreekse consultatie van alle werknemers) over het rookbeleid steeds vereist.

➤ Artikel 7:

Het ACV sluit zich aan bij de bemerkingen van de werkgevers rond dit artikel om de contradictie met het gestelde in de artikelen 4 en 5 te vermijden.

➤ Artikel 12:

Het ACV is van oordeel dat er voorzien wordt in een overdreven lange overgangstermijn tot 1 januari 2006.

Een overgangstermijn tot 1 januari 2005 dient ruimschoots te volstaan, gelet op de geringe aanpassingen die vereist zijn voor het toepassen van deze reglementering.